

„Nékem olyan asszony kell . . .”

Elmondotta: *Szurbik Ferenc*

A Feleségképző Akadémia utolsó előtti előadását tartjuk. Az akadémia mélyentisztelt hallgatóságainak alkalma volt végig hallgatnia jobbnál-jobb, tanulságos előadásokat, amelyek alapos szakszerűséggel világították meg a fiatal leány és férfi életében történő nagy változásnak, ennek az új életkezdésinek, a házasságnak egy-egy fontos részletkérdését.

Nekem két probléma maradt: milyennek képzelem el azt az asszonyt, aki élettársamként egy élet boldogságában és küzdelmeiben is mellettem állhat és a másik ezzel szorosan összefüggő probléma: házasodhatnak-e az 1938-as fiatalok? Tehát nemcsak a magam nevében írok, de igyekszem a kérdést az előbb említett értelemben! felfogni, viszont ugyanakkor egy ki-rekesztést is kell végezni: csak azok nevében írhatok, akik a házasságot szentségnek fogják fel, nem tagadják annak isteni eredetét és meg tudják érteni, hogy a házasságban erkölcsi erővel állunk szembeni, amelyeknek ebben a testi és lelki életközösségben legelsőrangú fontosságú szerepük van. Nem írhatok a léha számítókról, a reklámcélokot szolgáló kirakat-felelőséget keresőkről, a csupán anyagi érdekből nősülők hadseregéről les sorolhatnám még tovább is, felemlíthetném mindazokat, akik a modern házasság csődjéről, a házasság kríziséről írott munkához szolgáltatják a statisztikai adatokat elrontott életükkel, léha, szerelemnek gondolt, de az érzéki élet ingoványos talajára felépített házasságokkal. Hiszen egészben véve ezeket az embereket sem ítéltjük el, nincs más bűnük, mint gyengék megállni a modern élet rohanásában, hogy megkeressék az erkölcs szilárd alapjait. Azok nevében beszélek, akik a biblia alapján állva keresik az életüket betöltő hitvest, de szólok azok nevében is, akik hiába keresnek feleséget, hiába teljesülnek be álmaik, hiába találnak rá arra a lányra, aki talán legdrá-

gább kincsük lenne életükben, ha útjukban állanak az anyagi nehézségek. Nagy tábor ez, a 80 pengősök tábora, kik a viszonyok szerencsétlen alakulása következtében csak tervezgetnek, de a megvalósulást nem érhetik el. Nősülhet-e ily körülmények között 1938 fiatalsága, amikor saját megélhetéséért is könyöklő harcot kell folytatnia, egy olyan küzdelemben, hol szemben áll egymással férfi és asszony, hol a termelés viszonyainak alakulása folytán a családi élettől messze eső munkaterületen egyre nagyobb szerepet kap a nő. Hogyan fejlődhetett idáig a helyzet? A csak családi élet tevékenységében élő nő a civilizáció fejlődésével szűknek érzi ezt a terenumot, megkezdí harcát — de szögezzük le, kulturális síkon folyik a küzdelem — azért, hogy a nő mint családanya és a hitves a fokozott követelményekkel szemben is meg tudja állani a helyét. Majd a nőkérdés az utcára kerül és ott elintézett politikum lett, hogy végül is a nő azzá legyen, ami nem akart lenni: a férfi versenytársa egy olyan küzdelemben, mely nem volt tekintettel semmire.

Nem a dolgozó nő ellen írok, minden tiszteletünk azé az asszonyé vagy leányé, aki a megfelelő munkaterületen fejti ki értékes tevékenységét és természetesen amikor arra kerül a sor, a függetlenségét sem áldozza fel könnyen, azért kapni is akar valamit, ami értékes és időálló; azt a típust említem itt fel, mely szükségtelen módon foglal el állást, hogy magának zsebpénzt biztosítson, esetleg a női hivatás-területtől messze eső munkakörben, úgyhogy ezzel a működésével más dolgozni akaró nőt nem enged esetleg érvényesülni.

Elsikkadt ebben a küzdelemben az igazi női hivatás: a családi fészket meleggé, vonzóvá tevő, gyermekeit nevelő anya szerepe, elveszett annyira, hogy az u. n. modern nők nem is fogják megtalálni sohasem. Ezek a modern nők a házasság intézményének elsőszámú közellenségei, mert férjhez mennek üres szívvel, hidegen számítóan, már az oltár előtt is egy következő, talán kedvezőbb házasság esélyeit latolgatva. Hosszú oldalakon keresztül jellemezhetnénk ezt a modern nőt, bőven szolgál illusztrációval az irodalom. A tegnap írója Gárdonyi Géza a női nemből hosszúhajú veszedelmet lát. A női szemtől el van ragadtatva: „Micsoda két kék szem, teremtő Isten! Micsoda mennyből származó kék szemek!...” Sokszor eltűnődtem később is, mikor úgy eszembe jutott az a lány, hogy mi minden volt annak a szemében! Csupa beszéd és csupa titok és ártatlan tisztaság. Mint a gyermeké.

Csakhogy a gyermek szeme átlátszó. A nőé nem. A gyermek szeme olyan, mint a kristály vizű patak: minden kavicsot, fűszálat meglátok benne.

A nő szeme olyan, mint a hegyekben a tengersizem. Tükrözi

az eget s a belenéző embert; de mi van a mélyén? Mindig titok.

Majd a házasság veszedelmes voltát is felemlíti egyszer Gárdonyi: még akkor is lehetnek bajok, ha két galamb házasedik össze. Mindent meggondolt, megfontolt a két galamb, csak azt az egyet nem, hogy mi a házasság?

„Mi a házasság? Még ez is kérdés? — mondaná a két galamb. Hát: turbékolás, csókolózás, keringés a boldogság szárnyain a mennyország rózsás felhői között. Vagy beszéljünk katekizmusi rövidséggel. A házasság vállalkozás arra, hogy az egybeházasodók boldogok legyenek egymással. Itt a hiba! A házasság nem csupán boldogsági társasvállalat. Szenvedések is vannak az életben, nem minden hónap május és a május után vállalnunk kell, hogy együtt éljük át a későbbi viharokat is, rossz terméseket, fagyokat, sovány éveket.”

„Erről persze nem beszél a pap se, amikor esket, sem a rózsaszínű telegramok.”

És valóban kedves hallgatóim nehezen tehetünk ellenvetéseket, sőt csak hozzátehetünk az eddig elhangzottakhoz, hogy a házaspár a látogatók, a rokonok, még inkább egy vőlegényjelölt előtt óvatosan rejtik az októberi, novemberi viharokat, ha veszekedtek kétszeres kedvességgel mutatják be milyen turbékoló galamb pár ők ketten, holott ha ilyen házasságról van szó, épen akkor kelleme veszekedniök, hogy mindenkinek elvegyék a kedvét ettől a házaselettől.

Még tovább megy a ma vagy talán a holnap írója Vaszary Gábor. Mindent megtesz, hogy a balga férfiakat kioktassa, de az, hogy így a nőket is kitaníthatja, nem zavarja. „A nőket kioktatni annyi, mint kavicsot hajítani egy csendes tóba: pár pillanatig fodrot vet utána a víz, de fél percen belül nyoma sem lesz semminek: a kavics lent fekszik a tó fenekén és soha többé nem kerül felszínre.” Hogy mint ír tovább a modern nőről Vaszary, ezen a helyen ilyen nagy hölgyközönség előtt testiépségem veszélyeztetése nélkül fel sem merem olvasni, röviden annyit mond, hogy benne van az egész mindenség mozgó lényekének rossz tulajdonsága. „És ezek uralkodnak a férfiakon: elnyomják, becsapják őket és végül sírva fakadnak, hogy őket nem érti meg senki.”

A házasságról szólva megállapítja Vaszary: — „A nőnek érdeke a házasság, mert a nőt rendszerint mindig eltartja valaki. Először a szülei, aztán a férje. A szülők se angyalok, nehogy azt higgyük. Még arra is képesek, hogy összegyűjtsék a pénzüket és odaadják egy idegennek, hogy csak vigye el a lányukat mielőbb. (Ez a hozomány!) Még a szülő is tisztában van azzal, hogy mit ér a lány”.

De nyissuk ki a jó öreg Lessing műveit és már hallhatjuk is szenvedélyes kifakadását: „Milyen az a szörnyeteg, akit európai hölgynek hívnak? Nyaka körül coboly, öve kígyó, cipője borjú, retiküljén elefántcsont, kesztyűje fiatal kecske és a verébagyú fejecskején mint minden gondtalan és lelketlen természetgyilkos diadalmas lobogója: egzotikus madártollal”.

Nem csoda tehát, hogy a mai fiatalember a nőknek egy bizonyos csoportjával szemben ösztönösen azt az érzést érzi, amit legjobban úgy lehet kifejezni: vigyázz, ha jön a nő! És a mai fiatalember tényleg fél a nőtől, mintahogy fél az ember valami selyempapírba burkolt kézigránát-féle csomagtól — nem robban-e?

Nem kell tovább részleteznünk ennek a helyzetképnek a megrajzolását; bemutattuk talán túlságosan is azt a modern nőt (minden kor modern nőjét) aki megteszi a magáét, hogy a házasság intézményét minden vonatkozásban idegenné, népszerűtlenné tegye a férfi-nem előtt, megnehezítve a férjhezmenést olyan lányok számára is, akik a házasság testi-lelki közösségében be tudják tölteni az élettárs könnyűnek nem mondható szerepét. Megismerkedtünk ezzel a modern nővel, kinek számára a nap a déli órákkal kezdődik, a fodrásznál eltöltött órákkal folytatódik, majd kozmetika és a kommissiózás következik, hogy a délután bridzseléssel és koktél partikkal fejeződjék be.

A házasság intézményének diszkreditlálói közül nem választhatunk tehát. Hol találhatjuk meg tehát élettársunkat, kihez vagy mihez forduljunk, megnyugtató válaszáért, útbaigazításért. Nyissuk ki a Szentírást és mindemnél ékeőbb szavakkal mutatja be nekünk az igazi jó felesleget: „A derék asszony drágább az igaz gyöngynél, bízik ahhoz az ő férjének lelke; jóval illeti őt is, nem gonosszal, az ő életének mindem napjaiban. Fölkelnek az ő fiai és boldognak mondják őt. Csalárd kedvesesség és hiába való a szépség, amely asszony pedig féli az Urat, az szerez dicséretet magának. (Péld. 31:10—12; 28—31.) — Ékességeitek ne legyen külső, hanem a szívnek elrejtett embere, a szelíd és csendes lélek romolhatatlanságával, ami igen becses az Isten előtt. (I. Péter 3:1—4.) Az asszonyok szeressék férjüket és gyermekeiket, legyenek mértékletesek, tiszták, háziasak, jók, férjöknek engedelmesek: hogy az Isten beszéde ne káromoltassék. (Tit. 2:4—5.)”

Jellemeztük a biblia alapján a választott hitvest és ez a tömör jellemzés szolgálhat kiinduló pontul. Szeressék az asszonyok férjüket és gyermekeiket — mondja a Szentírás. Más szavakkal a házasság csak őszinte kölcsönös vonzalom alapján épülhet fel. Az alap a komoly, nemes, őszinte szerelem, a két

fél egymás iránti és egymást felülmúló szeretete, nem pedig a modern idők lejáratott szerelem kultusza, flörtje, szerelmeskedések.

A két szív megtalálta egymást, a szerelmük érzésük szerint soha el nem múló, de kérdés: a csókokon túl lesznek-e élettársak, igazi hitvestársak, meg lesz-e a kölcsönös megértés? Lesz-e az otthonban valaki, ki derűs arccal lesi hazaérkezésünket, ki törődik problémáinkkal, irányítja az otthon ügyeit, hűen, igaz szeretettől vezérelve, Az ilyen hivatását betölteni tudó hitves el nem múló boldogságot jelenthet, az ellenkezője emberi tragédiát, vagy így is mondhatjuk „az ember tragédiáját”. Madáchról van szó a sztregovai táblabíróról Fráter Erzsébet férjéről. Megismerte a vidám szellemes, üde leányt, úgy érezte, be tudja tölteni életét és mellette fogja megtalálni a boldogságot.

Az első évek harmonikus boldogságát csak tarkították a kis címódások, amelyeket a mindig elkövetkező kibékülés követett édesebb szerelemmel, még nagyobb boldogsággal. De Madách bebörtönözése után az egymástól távol eltöltött időszak széttépte a csókok által létre hozott laza kapcsot, ekkor döbent rá az író, hogy ezzel az asszonnyal nincs lelki közössége, ha beszélni kezdenek 1—2 perc és nincs téma, üres tekintettel hallgatnak. Meglátta szerencsétlen házassága csődjét: ez az asszony nem lehet élettársa, komolyságát kigúnyolja Erzszi vígsága. játékossága, ennek az asszonynak mulatás kell, udvar, körülrajongás, Madách pedig olyan asszonyra vágott, ki mint igaz élettárs megérti, meglátja vívódásait.

*„Óh nő, ha te meg bírnád érteni,
Ha volna telked oly rokon velem,
Minőnek első csókodnál hívém,
Te büszke lennél bennem s nem keresnéd,
Kívül a boldogságot körömmön,
Nem hordanál mindent, mi benned édes,
Világ elé, — s mindent, mi keserű,
Nem tartanál fel házi tűzhelyednek.”*

De jött az utolsó mindent befejező nagy összeveszés, és ott marad Madách, a névtelen drámaíró minden vívódásával, az égő, fájó sebbel, magára maradt, hogy megszülessen az ember tragédiája. Leírja az asszonyt, az örök asszonyt, az Édentől kezdve a falanszterig. „Élnek és szeretik egymást, ez létük teljes összege. Éva a teljesen odaadó, teljesen függő ősi hitves, öntudat nélkül csak halvány tükörképe férji társainak” — írja Harsányi Zsolt.

„Ne szólj így Éva, meg ne szégyeníts,
 Mi a hang, hogyha nincs, ki értené?
 Mi a sugár, ha szín nem fogja fel?
 Mi volnék én, ha mint visszhang — s virágban
 Benned szebb létre nem feselne létem,
 Melyben saját magam szerethetem?”

A római jelenetben megnyilatkozik Madách: önvallomása elárulja, hogy élettársát rosszul választotta, viszont mint férj nem akarta vagy nem tudta megtalálni Erzsi értékes tulajdonságait és Fráter Erzsi nem tehetett róla, hogy, aki őt elvette, az nem feleséget keresett, hanem fellegekbe vesző ideált.

„... Vajmi sok nemes
 Érzést találtál volna e kebelben,
 Hol csak mülékony kéj után kutattál”

És a londoni jelenetben meg is szólal az író lelkiismerete. A hosszú évek óta nem szűnő lelkiharcban, melynek folyamán hol vádolja Erzsi emlékét, hol pedig megvédi, mindig azt tette, amit most tesz. A londoni vásár leánya nem olyan hitvány, mint eleinte képzelni lehetne. Gyengédség is van benne, őszinte melegség is. Mikor erről tanulságot tesz, az ékszerek varangyos gyíkokká válva peregnek le róla és ő sikoltozva menekül a csábítás elől. Később pedig, mikor a modern élet típusai egy frissen ásott sír körül eljárják az emberi elmulás „dansen macabre”-ját, az ijesztő holbeini csoport végén magasztosán megdicsőülve tűnik fel Éva, de ez az Éva már nem Erzsi, hanem Hébé, az örök női eszmény, aki halhatatlanul lebeg az őt le nem győző sír felett: „E földre csak mosolyom hoz gyönyört.” S ahogy sugárzóan ott leng a többiek felett, a lúdtollat forgató Madách Imréből kitör az egész életében teljesületlenül maradt vágy, a tökéletes nagy szerelem után, repeső sóvárgással tárja ki két sóvárgó karját a ma hétköznapi élete fölött lengő tünemény felé:

— Éva! Éva!

És mivel fejeződik be az ember tragédiája: az ember célja a küzdés, akármilyen lesz a vége. Ezt a küzdést enyhítő tartalommal tölti meg az istenség eszméje, s ha a férfi megfelel az erről az eszméről, a nő álljon mellette az élet poézisével vigasztaló és mosolygó Génusz gyanánt.

Legnagyobb drámai költeményünkben Éva és Erzsi egy személy, Madách saját hitvesét mutatta be és hullatta könnyeit a soha el nem érhető boldogság miatt. Nem tudtak társak lenni egy boldog házasság közösségében, Erzsi nem tudta betölteni

a küzdő, problémákkal törődő terhet vállaló feleség szerepét, a megnevezés lett az uralkodó ebben a házasságban. Két szerelmes, de nem élettárs újra és újra megújuló csatája a végső nagy kiábrándulás.

A két szerető hitves boldogsága teljes lehet, ha megértő társak, de mi teheti még teljesebbé ezt a boldogságot? — a gyermek. Eljutottunk a feleség második fő jellemvonásához, a házaseletet megnehezítő, de meg is aranyozó anyai szerephez és aggódba szeretnénk belelátni élettársunk lelkébe, megtudni milyen anya lesz, tudja-e majd biztosan megalapozott tudással és együtt érző lélekkel irányítani a gyermek szellemi, lelki fejlődését. Mert a jó anyának együtt kell éreznie gyermekével, a jó anyának jósnak kell lennie, aki a gyermek beszédéből, mozdulataiból megsejti a jövődőt és ezáltal úgy neveli, hogy felvértesse az elkövetkező küzdelmekre.

Legyen meg benne az okos szeretet, hogy még büntetni is tudjon, ha kell. Ilyen anya lesz-e? Ki lát bele a jövődbe, ki tudja megmondani, hogy a házasság után beálló életforma milyen változásokat hoz létre?

Itt csak találgatnunk lehet, apró jelekből következtetni, hogyan bánt az emberekkel, szeretik-e a gyermekek, ha gyermeket dédelget, »nemcsak hangoskodó álszeretettől teszi-e?

A jövődő anyai ösztön megnyilatkozik a gyermekjátékokban, hogy foglalatoskodik babájával a kislány. Van aki rá sem néz a legszebben alvó és beszélő babára sem, a fiúk szilajabb temperamentumot, erősebb fizikumot igénylő játékaiban találja meg gyönyörűségét, ez a kislány a leendő sportlédi, ki talán nem lesz hajlandó feláldozni később a sport karrierjét még a házasság alatt sem.

Lehet belőle modern nő, de lehet belőle és miért ne lehetne ideális anya is. Barbara Huttontól, a Woollworth milliók tékozló tulajdonosnőjéről első nagy port felvert házassága után ki hitte volna, hogy minden percét gyermekével fogja tölteni. Lemondott a milliókon megszerezhető szórakozásokról és a modern élet tipikus képviselőjének a gyermeke lett a szeme fénye.

Az anya és a gyermek viszonyát kifejezésteljes tömörséggel határozta meg Öllös Sarolta a kedélyneveléséről tartott előadásában: „A személyes hatások közül legerősebb itt a szülőé, első időben az édesanyáé. Már csupán azzal, hogy miként bánt a gyermekével. Hogy mosolyog-e, vagy mogorva, kedvetlen; ő maga gondozza-e vagy másra bízva és csak ritkán jelenik meg a kis ágy mellett: az édesanya magatartása nagy jelentőségű lehet a gyermek fejlődésére. Egészen más kedély világ alakul ki a derűs, nyugodt, türelmes édesanya körében, mint

a kapkodó, kedvetlen anya házában, akinek esetleg teher a gyermek.”

A jó hitvesre és anyára az otthon ezer irányú elfoglaltsága vár: mindennel törődő háziasszonynak is kell lennie. Itt első-sorban nem a konyhai művészetre gondolok, aki ismer, jól tudja, hogy ez nálam másodlagos fontosságú kérdés, de ha egyesek még fontosnak is tartják, sokkal inkább kérhetjük azt jövőendő asszonyunktól, hogy tegye lehetővé azt, hogy a legényember lakásából a házasember otthona váljék, az a meleg otthonos hely, hová az ember szívesen megy haza. Kedvesen mutatja be az otthont Bárd Miklós és a hazaérkező férj érzését.

*„Megjöttem, itt vagyok, ajtó, kapu zárva.
Hátul kerülök be az elhagyott házba,
A küszöbön szinte idegenül állok,
Tudom, hogy odabent engemet nem várnak.
Akár be sem mennék; de mégis belépek,
Óh, én édes Zsókom! Szinte újra élek,
Édes illat csap meg, virág nyíl itt rejtve,
Itthon van az asszony, legalább a — lelke...”*

Szeretném azonban elkerülni a félreértést és elmondani azt is, hogy a jó háziasszonyság nem ott kezdődik, hogy minden ragyog a lakásban, a szegény férj, a szerencsétlen gyermekek nem tudnak hová lépni a sok ragyogástól, ha félre lépnek, már felhangzik az e fajta háziasszony érces baritonja: tönkre teszitek a padlót; vagy a hetenként megismétlődő nagytakarítás alatt senki sem találja meg a helyét a hadszíntérré változott lakásban és szegény férj kétségbeesve sóhajtozik a legénylakás békés rendetlensége után.

Megemlíthetjük a konyhai típust: estélynél, vacsoránál, másodpercenként rohan ki a konyhába, ott mindent és mindenkit a feje tetejére állít, az általános zavar mindenkit idegessé tesz, a szedésnél a vendég magán érezve a kétségbeesett és állandóan felsüléstől rettegett háziasszony szemét, lecsöppenti az abroszt és a szegény, magáról már semmit sem tudó agyon zaklatott szobalány pedig leönti a vendéget.

Mennyivel más az a típus, mely elfoglalja a megillető főhelyet, az egész ebéd és vacsora alatt talán még ki sem teszi a lábát a konyhába, a nagyszerűen betanított személyzet úgy teljesíti kötelességét, mint máskor, csak a házi asszony szeme beszél. Nem kell a konyhára fogni esetleges rendetlenségét. Ilyen helyen senki nincs feszélyezve, ide mindig szívesen jönnek az emberek. A jó háziasszony és feleség tehát nem menekül a konyha, fazék és kanál védőbástyája mögé, hanem mint

társadalmi érintkezésben otthonos egyéniség, megfelelőképpen tud és akar is reprezentálni otthon, vagy egy látogatás alkalmával.

Az eddig elmondottak ellen hangozhatnak el ellenvetések, hogy a férfiaknak hinni nem lehet, vizet prédikálnak és bort isznak: házias lányt szeretnének (ás modem lányt vesznek feleségül).

Ki tetszik hát a férfiaknak, mi teszi vonzóvá a lányt vagy az asszonyt? Ez az a kérdés, amire nem lehet felelni, — mert mindenkinek más tetszik. Ha csak a kisbaba kanyarója az egyedüli témája és órákat tud szentelni az új tűzhely csodáinak ecsetelésére, nem lesz, olyan rokonszenves mint az, aki szereti az irodalmat, tud az olvasott könyvekről beszélni, vannak önálló nézetei, aki tud segítség is lenni a problémák megoldásában, még akkor is tud kacagni, ha Józsi bácsi özönvíz előtti tréfáját hallgatja és résztvevő érdeklődéssel viseltetik Pali bácsi reumája iránt. És mialatt lebilincsel a társalgásával, felfedezzük tiszta, ragyogó, értő szemeit, sima, lágy bőrét, esetleg azt a rúzszt is, amit nem lehet észrevenni, a ragyogó fogakat, a tökéletes ruhát és észrevesszük a külső (és belső pompás harmóniáját).

Igyekeztem megrajzolni az 1938-as fiatal emberek életideálját, megpróbálkoztam bemutatni az elképzelt feleséget, az alap tulajdonságokat. A váz megvan. A regény fedőlapja, címlapja, a fejezet címek megtekinthetők, de az üres lapokat a leendő feleségnek kell megírnia a feladott kérdésekre és az egyéni jellemvonások üresen hagyott rovataiba neki magának kell beírnia a választ. Hogyan tudja majd beírni a feleletet, mi lesz az írásunk sorsa az tőlem is függ, meg tudom-e lelkünk, szellemünk harmonikus egységét, közösségét teremteni, milyen lesz az én elkövetkező ráhatásom, tudunk-e majd imádságos lélekkel, egy akarattal, kéz a kézben megállni a modern élet apokalipszisében.

A házasság heppiendje függ az édesanyától is, milyen útravalóval engedte útra legdrágább kincsét, leánygyermekét, biblia volt-e a gyermek számára az édesanya élete, keresztyéni mély hit-e az a drága örökség, amit tőle kapott, melyből, mint erőtadó csodaforrásból táplálkozhat egész életében. Csak azt akarom ezzel mondani: édesanyák, lányosmamák, vigyázzanak, mert a mai fiatal emberek se felejtették még el a közmondást: nézd meg az anyját... Hármunk összefogásából regény lesz, hosszú reglény, fehér papíron, tele napsugaras boldogsággal. És hogy nekem milyen asszony kell? Sokszor a fiatal ember nem is tudja, hogy neki milyen asszony kell, keresi, kutatja azt a leányt, akit neki az Isten rendelt. Hogy megtalálhassuk, ahhoz

az szükséges, hogy ő vezessen minket ne csak emberi ösztönök érvényesüljenek, hanem az Isten szava is érvényesüljön abban, hogy kit választunk élettársul. Egészen bizonyos, hogy aki az Isten irányítása szerint igazodik a választásnál, az nem fog csalatkozni, mert akkor a saját belső embere szerint és igazi énje szerint választott, nem pedig felületes szempontok hatása alatt.

Nemzetvédelem a családban

Elmondotta: *dr. Merétey Sándor*

A nemzet teste: A nemzet lelke. Mindennap használt, jólismert szavak, melyeket úgy megszoktunk már, hogy jelentőségük, tartalmuk felett gondolkozni is feleslegesnek látszik. Legtöbbször úgy ejtjük ki e szavakat, mint elvont fogalmakat, melyekhez nekünk semmi közünk sincs. Vájjon ki gondol arra, mikor ezt a szót: nemzet teste, kiejti, tulajdonképen azt mondja: az éi testem. És ki néz komolyan saját lelkébe, ha a nemzet lelkéről beszél, vagy a nemzet lelkét ostromozza? A nemzet pedig élő valóság, melynek teste és lelke van, mely születik, fejlődik, betegeskedik, gyógyítás után kiált, önönmagát marcangolja, küzd, diadalmat arat, vagy szégyenletesen elbukik. És mi mindnyájan egyénenkint. akik most itt vagyunk, ennek a nagy testnek egy-egy parányka darabjai, sejtjei vagyunk, lelkének atomnyi szikrái. Lehet, hogy egyikünknek-másikunknak alárendelt a feladata, mert csupán a kötőszövet vagy csontszövet támasztó feladatát kell végeznie, többeknek a hámsejt védőszeropét kell vállalni, míg a szorgosabbak a vér- és nyiroksejtek munkáját végzik fáradhatatlan buzgalommal és egyesek a kiváltságosak az agy és idegrendszer sejtjeinek előkelő, de nagy felelősséget igénylő helyét foglalják el. Ebben a testben megvan mindenkinek a maga helye és rendeltetése, ez a szervezet nem nélkülözheti senkinek a munkáját, csak ononnirtunk tehetjük magukat fölöslegessé vagy élőködővé. A nemzet testébe és lelkébe általában nem egyéni, szeparált sejtként kapcsolódunk bele, hanem közösségek, sejtcsoportok útján, melyek közül, a legfundamentálisabb közösség, a nemzet életlenek nélkülözhetetlen és pótolhatatlan erőforrása maga a család. A család sohsem lehet öncél, bármennyire kedves, áldott és izent egy-egy család életében a tradíció, a vérségi kötelék, rokoni érzés nagy, összekapcsoló ereje, csak addig van létjogo-

sultsága, csak addig van hivatása, míg szervesen bele tud kapcsolódni egy még nagyobb, magasztosabb, megbízatást vállaló és hordozó közösségbe: a nemzet életébe. Valamitől elválasztani magunkat, melyben benne élünk, amely belőlünk él, lehetetlen. És ha ez így van, egész természetes a belőle folyó következtetés: a nemzet erejét, vagy gyengeségét, értékeit, vagy tévedéseit, eszményeit vagy bűneit, egyszóval sorsát és jövőjét az őt alkotó családok szabják meg. A családok élete, munkái, értékei, hibái, testi és lelki adottságai azok a fundamentumok, melyekre egy nemzet egész élete felépül. Amilyenek ezek a fundamentumok, olyan lesz maga az épület: a nemzet.

A nemzet életében ezekre a lehetőségekre két tényező van döntő befolyással: a családok számbeli és minőségbeli helyzete. Csak addig állhat meg egy nemzet a történelem küzdőterén, míg számbeli léte értékbeli növekedési energiája ki nem merül. Addig van létjogosultsága, míg nemcsak múltja és jelene, de jövője is van. Jövője pedig csak addig lehet, míg vannak annak hordozói. Azt is ki kell emelnünk, ez a jövő olyan lesz, amilyenné nőnek, alakulnak ezek a hordozók.

Egy-egy nemzet életében igen nagy jelentősége van a számbeli növekedésnek, az ú. n. szaporodásnak. Különösen nagy a jelentősége egy ilyen maroknyi népnél, mint a magyar, mely ezer éven keresztül ezen a földön annyi véráldozatot hozott, melynek fiait oly sokszor tizedelte meg idegen érdekekért is csatamezőkön a halál. A megcsönkített, szétszaggatott magyarságnak sohasem szabad lemondani Rákosi Jenő harminc milliós magyar nemzet álmáról, de ennek az álomnak mint szent és hitteltelített vágnak ott kell élni minden igaz magyar lelkében. Mellyen meg kell döbbennünk, lelkünk legmélyéig megrendülnünk, ha azt látjuk, milyen messze vagyunk a valóságban ettől az álomképtől, hogy éhez a számhoz mindig lassabban és lassabban közeledünk, sőt ma már a megállás veszedelme fenyeget.

A nemzet számbeli növekedése az ú. n. szaporodás születések és halálozások eredője. Két úton lehet a szaporodást elősegíteni: a születések számának emelésével, vagy a halálozások csökkentésével. Sajnos, az utolsó két évtizedben fontosabb szerepet a halálozások csökkenése játszott, mert a születések száma évről-évre döbbenetesen lefelé irányuló tendenciát mutat. Születési számunk múlt évben elérte már a 20 ezreléket, (1000 lakosra 20 születés) e szám alatt az elnéptelenedés veszedelme komolyan fenyeget. Engedjék meg kedves hallgatóim, hogy ne fárasszam és untassam önöket statisztikai számadatok hosszú sorainak citálásával, amely számadatokat napról-napra szaklapokban, napilapokban, népesedéspolitikai közle-